

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет природокористування

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТУРИЗМОЛОГІЯ

підготовки РВО Магістр
(назва рівня вищої освіти)

спеціальності 242 Туризм
(шифр і назва спеціальності)

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: к.е.н., доцент Погребняк Л.В.

—

Обговорено та рекомендовано
до затвердження Вченою радою
факультету землевпорядкування
та туризму,
методичною комісією факультету
Протокол №1 від 06.09.2022 р.

2022 рік

Програма вивчення навчальної дисципліни “Туризмологія” складена для підготовки здобувачів вищої освіти РВО Магістр спеціальності 242 Туризм.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні засади туризму, особливості погляду на туризм, теоретико-методологічне осмислення туризму, формування сучасної «туристської свідомості».

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою вивчення навчальної дисципліни «Туризмологія» є узагальнення теоретико-методологічних знань з туризмознавчих дисциплін, створення цілісної уяви про туризм як соціальний інститут та форму природно-суспільного буття і життєдіяльності людини.

1.2. Основні завдання: визначити сутність теорії туризму як інноваційної наукової соціоекономічної та гуманітарної дисципліни; узагальнити понятійно-термінологічний апарат сфери туризму; систематизувати наукові підходи до розуміння феномену туризму, з'ясувати генезу та еволюцію туризмологічного знання, визначити зміст основних туризмологічних концепцій; осмислити структуру туризмологічного знання, його систему, органічну узгодженість всіх частин; з'ясувати функції туризмологічного знання, його суспільне призначення; виявити діалектику зв'язків між теорією та практикою туристської діяльності.

1.3. Вимоги до знань та умінь.

В результаті вивчення дисципліни “Туризмологія” здобувачі повинні:

Знати:

- теорію туризму, словниково-категоріальний апарат дисципліни;
- історію виникнення туризмологічного знання, основні туризмологічні концепції;
- структуру та функції туризмологічного знання, його суспільне «призначення»;
- основні світові туристичні регіони.

Вміти:

- користуватися базовою термінологією туризмології,
- адаптувати теоретичний та практичний матеріал до сучасних умов туристичного ринку,
- застосовувати набуті теоретичні знання для вирішення конкретних практичних завдань,
- користуватися у своїй майбутній професії понятійним апаратом туризмологічних термінів.

1.4. Компетенції набуті за результатами вивчення дисципліни

За результатами вивчення дисципліни здобувачами спеціальності 242 Туризм будуть набуті загальні та фахові компетенції, а також програмні результати навчання відповідно до освітньої програми підготовки, зокрема:

Інтегральна компетентність:

ІК. Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері туризму і рекреації.

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність до організації, планування, прогнозування результатів діяльності.

ЗК2. Здатність вести професійну діяльність у міжнародному та/або національному середовищі.

ЗК5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 7. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Спеціальні компетентності

СК1. Здатність застосовувати у професійній діяльності категорійно-термінологічний апарат, концепції, методи та інструментарій системи наук, що формують науковий базис туризму та рекреації;

СК2. Здатність планувати і виконувати наукові та/або прикладні дослідження у сфері туризму та рекреації.

СК5. Здатність оперувати інструментами збору, обробки інформації, аналізувати та управляти туристичною інформацією

СК6. Здатність до аналізу, прогнозування, планування бізнес-процесів та геопросторового планування у сфері туризму та рекреації

СК7. Здатність розробляти та впроваджувати інновації в діяльності суб'єктів туристичного ринку.

Програмні результати навчання

РН1. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки, критичне осмислення проблем у сфері туризму та рекреації і на межі галузей знань.

РН2. Спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур у сфері туризму і рекреації.

РН4. Проводити аналіз геопросторової організації туристичного процесу, проектувати його стратегічний розвиток на засадах сталості.

РН10. Приймати ефективні рішення у сфері туризму та рекреації щодо розв'язання широкого кола проблем, зокрема безпеки і якості туристичного обслуговування

РН11. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення професійних проблем, презентації результатів досліджень та проєктів у сфері туризму і рекреації

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни (анотація)

Тема 1. Туризмологія як інноваційна соціоекономічна та гуманітарна навчальна дисципліни

Основні теорії розвитку туризму. Актуалізація потреби створення теорії туризму: масштабність туристської діяльності, необхідність наукового підходу до вирішення нагальних завдань туристської галузі, забезпечення високої економічної і соціальної ефективності туризму. Теоретико-методологічні засади туризмології. Співвідношення теорії і практики туризму, виявлення зв'язків туризму з економікою, географією, культурою, соціологією, психологією тощо.

Об'єкт, предмет і завдання туризмології.

Тема 2. Генеза туризмологічного знання

Осмислення феномену подорожей в процесі становлення туризмологічного знання. Перші узагальнення інформації про подорожі в античній філософії (Фалас, Солон, Піфагор, Платон, Анахарсіс, Прокл). Сутність і характер подорожей в епоху Середньовіччя, їх інтерпретація у теологічних вченнях Св. Августина і Фоми Аквінського. Виникнення туризму в Новий Час як організованої, специфічної форми подорожей. Ф. Бекон «Про подорожі».

Становлення науки про туризм. Перший період – до індустріальний – накопичення знань про туризм та їх раціональне узагальнення. Другий період – індустріальний - виникнення наукових знань про туризм; перший етап (друга половина XIX ст.) – створення туризмологічних моделей розвитку туризму, розробка туристської термінології; другий етап (з початку XX ст.) – виникнення національних туризмознавчих шкіл у Європі та Північній Америці. Початок створення теорії туризму. Заснування міжнародних, наукових і громадських організацій. Міжнародна академія туризму; Міжнародний центр по вивченню проблем туризму, Всесвітня туристська організація та інші. Українська туризмологічна школа.

Тема 3. Теорико-методологічні складові туризмології

Понятійний апарат туризмології, її тезаурус. Сутність системоформуючих категорій туризмології: «подорож», «турист», «дестинація», «рекреаційні ресурси», «туристський продукт», «тур» та ін. Принципи, методи та функції туризмології. Туризмологічна проблемологія. Туризм як чинник сталого розвитку суспільства. Складова туризмологічного знання.

Тема 4. Філософія туризму як методологічна та концептуальна основа туризмології

Феноменологічна, герменевтична, антропологічна, аксеологічна особливості філософського розуміння та інтерпретації феномену туризму. Туристських простір. Туризм як життєвий світ людини. Антропологічне значення подорожей. Комунікативна культура. Туристські екзистенціали: «зустріч», «вибір», «свобода», «відповідальність». Антиномії туристської діяльності. Гуманізація туризму як чинник гармонії відносин людини з довкіллям. Аксіологічний аспект цінності туристської діяльності.

Тема 5. Історія та антропологія туризму.

Походження терміну «туризм». Природа туризму та його витоки. Історія древніх подорожей і традицій гостинності, історичні передумови виникнення і розвитку туризму. Епоха Великих географічних відкриттів, її роль в розвитку мандрівництва. Розвиток світового туризму в XIX – XX ст. Світовий туризм на сучасному етапі. Історія розвитку туризму в Україні

Антропологія мандрів та подорожей. Філософське тлумачення антропології туризму. Туристські товари та товари народних промислів як наслідки антропогенезу.

Тема 6. Географія туризму.

Територіальна організація туризму, принципи розміщення туристських ресурсів, туристського районування. Географія туристичних потоків, доходів та витрат. Туристичне ресурсознавство. Туристське споживання природних ресурсів. Географія спеціальних видів туризму. Туристичне регіонаознавство та країнознавство. Принципи сталого (гармонійного) розвитку туризму. Архітектурно-містобудівна організація відпочинку і туризму.

Сучасні теорії та концепції географії туризму. Теорія периферії в розвитку туризму. Теорія циклів еволюції туристичного продукту. Теорія двох туристичних секторів. Концепція системності та модель рекреаційної системи. Концепція розвитку туризму як зустрічі культур. Концепція туристичної урбанізації.

Тема 7. Соціологія туризму.

Соціологічні аспекти дослідження туризму. Структура соціології туризму. Туризм як соціокультурний інститут. Проблеми мотивації туристської діяльності.

Тема 8. Культурологія туризму та етика туризму.

Засоби, методи та механізми закріплення культурозначущої інформації в практиці туристської діяльності. Формування комунікативної культури, культури спілкування, взаємоповаги, толерантності особистості засобами туризму. Етичні виміри туризму.

Тема 9. Психологія та педагогіка туризму.

Місце психології і педагогіки туризму в туризмологічному знанні. Психологія в процесі туристської діяльності. Психологічні проблеми управління сферою туризму. Проблеми формування особистості засобами виховання, навчання і розвитку у контексті гуманітарно-соціальних функцій туризму.

Тема 10. Праксеологія туризму.

Праксеологія туризму як наукове осмислення туристських практик. Праксеологічні принципи туризму.

Економіка туризму. Інститут гостинності як чинник праксеологічного знання. Менеджмент та маркетинг туризму. Правові аспекти туризмознавства.

Фізіологія туристів, обстеження туристів, адекватність їх організму труднощам туристських заходів. Стан довкілля як чинник активації туристів.

Дисципліна вивчається загальним обсягом 5 кредити із загальною кількістю 150 годин, з яких 42 години відводиться на аудиторні заняття (14 год. лекцій і 28 год. практичних занять), 108 год. на самостійну роботу, в тому числі 30 год. передбачено на написання курсової роботи. Передбачається 3 тижневих аудиторних години для денної форми навчання. Курс завершується здачею іспиту.

3. Рекомендована література

Базова

1. Абрамов В. В. Конспект лекцій з дисципліни «Туризмологія» (для магістрів спеціальності 8.14010301 – Туризмознавство) / В. В. Абрамов; Харків. нац. ун-т міськ. госпва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. – 71 с.
2. Пазенок В. С. та ін. Туризмологія (теорія туризму): навч.-метод. посіб. зі спецкурсу / В. С. Пазенок, В. К. Федорченко, О. А. Кручек, І. М. Мініч. – К. : КУТЕП, 2010. – 70 с.
3. Погребняк Л. В. Туризмологія. Методичні рекомендації для написання курсових робіт студентами факультету землевпорядкування та туризму спеціальності 242 «Туризм» РВО «Магістр». – Львів : Львівський національний аграрний університет, 2021. – 37 с.
4. Погребняк Л. В., Крупа О.М., Туризмологія для студентів освітнього ступеня «магістр» галузі знань 24 «Сфера обслуговування» спеціальності 242 «Туризм» освітньо-професійної програми «Туризм»: Конспект лекцій. – Львів: Львівський національний аграрний університет, 2021. – 54с.
5. Погребняк Л.В. Методичні рекомендації для проведення практичних занять з навчальної дисципліни «Туризмологія» для студентів освітнього ступеня «магістр» спеціальності 242 «Туризм» освітньо-професійна програма «Туризм» – Львів: ЛНАУ, 2020. – 20 с.
6. Погребняк Л.В. Туризмологія. Методичні рекомендації для самостійного вивчення курсу, виконання контрольних робіт та виконання навчально-аудиторної роботи студентами Навчально-наукового інституту заочної та післядипломної освіти спеціальності 242 «Туризм» РВО «Магістр». Львів: ЛНАУ, 2021. С.20.
7. Теоретичні основи туризмології. Навч. посібн. для студентів вищих навчальних закладів / Я.Б.Олійник, А. В. Степаненко. – К.: Ніка-Центр, 2005. – 316 с.
8. Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму: монографія / В. К. Федоченко, В. С. Пазенок.. та ін. Київ : Академія, 2013. 368 с

9. Туризмологія: Навчально-методичні матеріали для студентів спеціальності 8.14010301 «Туризмознавство» спеціалізації «Туризмознавство» (туристична діяльність) / М. П. Мальська, І. З. Жук. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2016. – 30 с.

Допоміжна література

10. Pohrebniak L. The impact of the world pandemic on the tourist industry of Ukraine and the world // *Sciences of Europe* (Praha, Czech Republic), VOL 1, No 87 (2022) p.28-32. ISSN 3162-2364, Web: www.european-science.org (закордонне фахове видання).
11. Pohrebniak L., Navryshkiv N. Development of rural tourism in Ukraine during the Covid-19 pandemic. *Sciences of Europe*. Praha, Czech Republic, VOL 2, No 56 (2020). P.11-15. (ISSN 3162-2364) (закордонне фахове видання)
12. Pohrebniak L.V. ACADEMIC ENTREPRENEURSHIP AS A MEANS OF DEVELOPING INNOVATIVE COMPETENCES AMONG SERVICE SECTOR GRADUATES IN UKRAINE. *The XI International Science Conference «Theoretical approaches of Fundamental Sciences. Theory, Practice and prospects»*, April 26 – 28, 2021, Geneva, Switzerland. p.103-104. (ISBN – 978-9-40361-482-3)
13. Абрамов В. В. Історія туризму : підруч. / В. В. Абрамов, М. В. Тонкошкур; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2010. – 294 с.
14. Аріон О.В. Географія туризму: навч.-метод. посіб. / О.В.Аріон, С.І.Уліганець. - К.: ВГЛ "Обрії", 2009. – 172 с.
15. Географічні аспекти розвитку туризму (на прикладі України та Польщі): монографія / В.Г. Явкін, В.П. Руденко, В.М. Андрейчук, О.Д. Король та ін. – Чернівці: Чернівецький національний університет, 2010. – 344 с.
16. Дудяк Р.П., Бугіль С.Я., Погребняк Л.В., Сенчишак С. Економічні основи розвитку спортивного туризму в Україні. *Вісник ЛНАУ: економіка АПК*. №28. 2021. (Index Copernicus).
17. Кузик С.П. Географія туризму: навчальний посібник / С.П. Кузик. – К.: Знання, 2011. – 271 с.
18. Кузишин А.В. Історія туризму. – Тернопіль: Редакційно-видавничий відділ ТНПУ, 2007. – 192 с.
19. Липчук В.В., Погребняк Л.В. Маркетингові дослідження. Львів: Магнолія 2006, 2012. 352 с., Рекомендовано Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України (Лист № 1/11-10076 від 02.11.2010 р.)
20. Мальська М. П. Міжнародний туризм і сфера послуг : Підручник / М. П. Мальська, Н. В. Антонюк, Н. М. Ганич – К. : Знання, 2008. – 661 с.
21. Мальська М.П. Туристичне країнознавство: Європа: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл./ М.П. Мальська. М.З. Гамкало, О.Ю. Бордун. – К.: Центр учбової літератури, 2009. -224 с.
22. Масляк П.О. Рекреаційна географія : навч. посіб. / П.О Масляк. – К. : Знання, 2008. – 343 с.
23. Остапчук В.В. Історія туризму : Навч. посіб. / В.В. Остапчук, П.Ф.

- Коваль, Г.П. Андреева. – Ніжин: Вид-во НДУ ім. Гоголя, 2008.– 143 с.
- 24.Парфіненко А.Ю. Туристичне країнознавство: Навчальний посібник. - Харків: Бурун Книга, 2009. - 288 с.
- 25.Погребняк Л., Дудяк Р., Бугіль С. Вплив пандемії Covid-19 на стан туристичного та рекреаційного бізнесу в Україні. *Аграрна економіка*. Львів, 2020. Т.13, № 3-4. С.62-68. (ISSN 2313-3627; e-ISSN 2523-4978) (Index Copernicus)
- 26.Погребняк Л.В. Методичні рекомендації з організації та проходження виробничої практики студентами спеціальності 242 «Туризм» рівня вищої освіти «Магістр» Львів :ЛНУП, 2022. 22с.
- 27.Погребняк Л.В., Балич М.І. Брендинг в зовнішньоторгівельній діяльності туристичного підприємства. *The IV International Science Conference «Actual problems of practice and science»*, March 5 – 6, 2021, Ankara, Turkey, p.76-79. (ISBN – 978-9-40361-460-1).
- 28.Погребняк Л.В., Бігус М.М. Формування кадрового забезпечення готельного господарства в контексті використання європейського досвіду. *Туристичні послуги на світовому ринку як фактор розвитку міжнародного туризму*: Зб. матер. міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 10 травня 2018 р.).Міністерство освіти і науки України, Львівський інститут економіки і туризму. Львів: ЛІЕТ, 2018. С.73-81.
- 29.Погребняк Л.В., Оліяр І.І, Колодій В.Р. Сучасні інформаційні технології у формуванні інноваційного туристичного ринку. *Вісник Волинського інституту економіки та менеджменту*. 2018. № 22. С.194-205. (ISSN 2224-8609)
- 30.Погребняк Л.В., Савіцька Н.В., Мельник Х.Б. Теоретичні аспекти підвищення конкурентоспроможності суб'єктів туристичної індустрії. Збірник Міжнародної науково-практичної конференції «*Стратегія інвестиційно-інноваційного розвитку економіки України в умовах глобалізації: стан та шляхи становлення*», 23 березня 2017року. Львів. ЛІЕТ, с.241-246.
- 31.Погребняк Л.В., Савіцька О.П., Савіцька Н.В. Екотуризм як важлива складова стратегії розвитку України. *Глобальні і національні проблеми економіки*: електрон.наук. фахове вид. 2017. №15. С.122-128. <http://global-national.in.ua/issue-15-2017>. (Index Copernicus: ICV 2015: 36.92).
- 32.Погребняк Л.В., Самковська Ю.Ю. Розвиток стійкого туризму в Карпатському регіоні. *Географія, економіка і туризм: національний та міжнародний досвід*: матеріали XV Міжнародної наукової конференції. Львів, 2021. С.223-226.
- 33.Погребняк Л.В., Скаска О.І., ін. Формування туристичного кластеру як напрямку розвитку країни. *Стратегічні напрями розвитку у туристичній діяльності та її вплив на соціально-економічний стан західного регіону України: монографія*. Львів: Растр-7, 2017. С.110-120,
- 34.Погребняк Л.В., Станько С.В. Соціально-економічні чинники привабливості туризму на сільських територіях в час світової пандемії

Covid-19. *Теорія і практика розвитку агропромислового комплексу та сільських територій*: матеріали XXII Міжнародного науково-практичного форуму, 5-7 жовтня 2021 р.: у 2 т. Львів: ННВК «АТБ», 2021. Т. 1. С. 125-127.

35. Погребняк Л.В., Черевко І.В. Екологічний туризм як чинник зрівноваженого розвитку сільських регіонів. Збірник тез II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Туризм: міжнародний досвід та національні пріоритети» (м.Житомир, 25 травня 2018р.) - Житомирський національний агроекологічний, 2018. С.65-71.
36. Устименко Л. М. Історія туризму : Навчальний посібник / Л. М. Устименко, І. Ю. Афанасьєв – К. : Альтерпрес, 2008. – 354 с.
37. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія. Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 312 с.
38. Ш 70 Шляхи забезпечення конкурентоспроможності туристичного бізнесу в умовах глобалізації: *монографія* / авторський колектив; за заг.ред.д-ра екон. наук, проф. І.О. Бочана. Львів: Галицька Видавнича Спілка, 2020. 236 с. ISBN 978-617-7809-62-2.

Інтернет-ресурси

1. Офіційний сайт Світового банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.worldbank.org>
2. Всесвітній економічний форум (англ.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.weforum.org/en/initiatives/gcp/index.htm>
3. Всесвітня рада з туризму і подорожей (The World Travel & Tourism Council) (англ.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.wttc.org/eng/Tourism_Research/Economic_Data_Search_Tool/index.php
4. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. Офіційний веб-сайт. <http://www.me.gov.ua>
5. Офіційний веб-портал Верховної Ради України <http://www.rada.gov.ua/>
6. Офіційний сайт Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
7. Офіційний сайт Європейського Союзу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.europa.eu.int>
8. Офіційний сайт ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.un.org>
9. Офіційний сайт Світової спадщини ЮНЕСКО (англ.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://whc.unesco.org>
10. The World Factbook ЦРУ США (англ.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.cia.gov>
11. World Tourism Organization UNWTO [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www2.unwto.org>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання - іспит.